

Open Universiteit

Nationaal Drugscongres 2024

7 februari 2024

Driebergen

**KENNIS
DELEN**

Drugs en criminaliteit: Een vat vol dilemma's

Prof. dr. Emile Kolthoff

Het dilemma van de drugsbestrijding

- Een substantieel deel van de opsporingscapaciteit wordt al heel lang besteed aan drugsbestrijding en het helpt niet. En ten koste van wat?
- En wat is het effect van al die inspanningen?
- Door het taalgebruik van '*de oorlog tegen drugs*' is het perspectief op de werkelijkheid vertroebeld.
- Een strategie van '*harm reduction*' lijkt effectiever dan harde repressie (vb: heroïneproblematiek jaren '80)
- MAAR
- In de drugsindustrie gaat ongelooflijk veel geld om en er worden op meedogenloze wijze slachtoffers gemaakt.

Hoeveel geld dan?

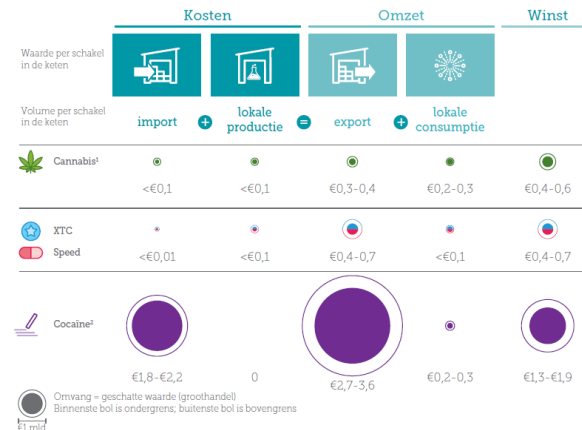
'Omzet van Nederlandse drugshandel is 18,9 miljard euro', hoger dan jaaromzet van Philips

25 augustus 2018 om 14:13

Nederlandse drugscriminelen hebben vorig jaar voor miljarden euro 's verdiend aan de productie van synthetische drugs. De uiteindelijke verkoopwaarde van in Nederland geproduceerde xtc en amfetamine bedraagt 18,9 miljard euro. Dat blijkt uit een onderzoek van de politieacademie, onder leiding van hoogleraar Pieter Tops van de Tilburg University.

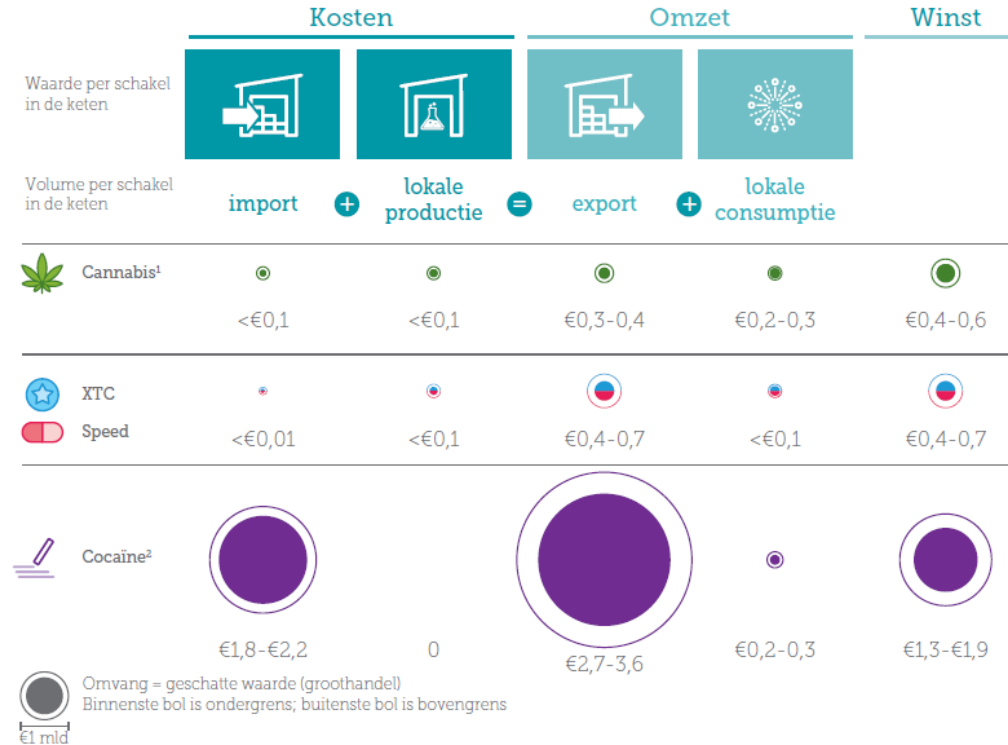
<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/2834406/omzet-van-nederlandse-drugshandel-is-189-miljard-euro-hoger-dan-jaaromzet-van-philips>

Figuur 6. Cocaine genereert verreweg de grootste groothandel-winsten van alle Nederlandse drugsactiviteiten

1. Hasj wordt geïmporteerd, wiet wordt geproduceerd 2. Hierin ook de cocaine via Haven Antwerpen meegenomen; merendeel georganiseerd door criminelen vanuit Nederlands grondgebied. Noot: '0' betekent hier dat de totale waarde kleiner is dan €10 mln. Bron: DenkWerk-analyse (zie Appendix voor toelichting)

Figuur 6. Cocaine genereert verreweg de grootste groothandel-winsten van alle Nederlandse drugsactiviteiten

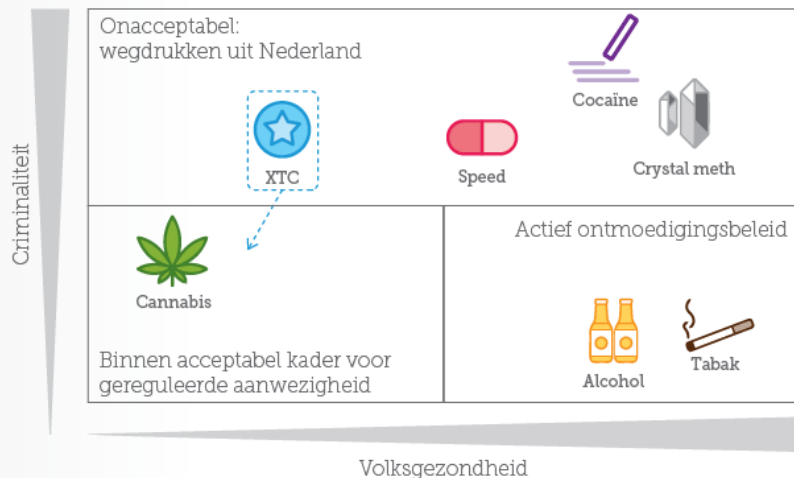

1. Hasj wordt geïmporteerd, wiet wordt geproduceerd 2. Hierin ook de cocaine via Haven Antwerpen meegenomen; merendeel georganiseerd door criminelen vanuit Nederlands grondgebied. Noot: '0' betekent hier dat de totale waarde kleiner is dan €10 mln. Bron: DenkWerk-analyse (zie Appendix voor toelichting)

Reguleren?

Figuur 18. Het Nederlandse drugsbeleid moet worden gedifferentieerd op basis van de schadelijkheid van drugs, qua criminaliteit en volksgezondheid

Dat een drug is gereguleerd (tabak, alcohol) wil niet zeggen dat deze automatisch niet-schadelijk is qua gezondheid. Wel reduceert dit de schadelijkheid die wordt veroorzaakt door criminaliteit, voor zover als de illegale markt is overgenomen

Bron: DenkWerk-analyse

Criminaliteit 1. Criminele uitbuiting

In artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht, is mensenhandel strafbaar gesteld.

2e lid: Uitbuiting omvat ten minste uitbuiting van een ander in de prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen of verplichte arbeid of diensten, met inbegrip van bedelarij, slavernij en met slavernij te vergelijken praktijken, dienstbaarheid en **uitbuiting van strafbare activiteiten**.

Bijvoorbeeld het verkopen en/of produceren van drugs of het gedwongen stelen van andermans bezittingen. Andere vormen die onder criminele uitbuiting vallen zijn het optreden als katvangers of geldezel.

Criminele uitbuiting onder scholieren

Van de middelbare scholen in Nederland maakt 55% zich zorgen over criminele uitbuiting. 1 op de 10 scholen zou zich zelfs 1 of meerdere keren per maand concreet zorgen maken over een leerling (Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel (CKM), 2020).

In opdracht van de Districtelijke Stuurploeg en de bestuurlijk portefeuillehouders mensenhandel Zeeland werd naar aanleiding van dit signaal in 2021/2022 door het Centre of Expertise Veiligheid & Veerkracht van Avans hogeschool onderzoek uitgevoerd onder alle scholen voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroeps onderwijs. Er werd gekeken naar aard en omvang van het probleem en naar de weerbaarheid van scholieren en scholen.

Onder criminele uitbuiting wordt in dit onderzoek verstaan 'het uitbuiten van jongeren in de leeftijdscategorie 12-18 jaar, door hen aan te zetten strafbare feiten te plegen waarmee financieel gewin is gemoeid'.

Onderzoek Zeeland

Heb je wel eens te maken gehad met criminele uitbuiting?

	ja		nee		weet ik niet		totaal
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>
scholieren	125	4,1	2709	88,1	242	7,9	3076
medewerkers	73	24,3	148	49,3	79	26,3	300
bestuurders	14	41,2	15	44,1	5	14,7	34

Slachtofferschap en vrijwilligheid: Ben je wel eens gevraagd iets te doen, waarvan je denkt dat het misschien criminele uitbuiting is? (Scholieren)

	ja		nee		weet ik niet		totaal
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>
	330	10,9	2460	81,6	225	7,5	3015

Wil je dat toen zelf ook wel doen?	ja		nee		zeg ik liever niet		totaal
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>
	76	13,9	390	71,2	82	15,0	548

Van de jongeren, die hebben aangegeven dit niet te willen doen, heeft 5,6% dit toch gedaan. Als redenen hiervoor noemen zij met name te handelen uit angst (voor de gevolgen), zij daadwerkelijk bedreigd werden of te handelen uit loyaliteit naar de ander.

Vormen van criminele uitbuiting

		scholieren <i>n=513</i>	
		n	%
softdrugs verhandelen (onder dwang verkopen)	softdrugs vervoeren en	86	12,4
softdrugs produceren (onder dwang helpen met het maken van softdrugs)		22	3,2
harddrugs verhandelen (onder dwang harddrugs vervoeren en verkopen)		40	5,8
harddrugs produceren (onder dwang helpen met het maken van harddrugs)		16	2,3
loverboyproblematiek (onder dwang hebben van betaalde seks)		42	6,1
diefstal (onder dwang stelen en/of plegen van overvallen)		94	13,6
geldezel (uitlenen van je eigen bankrekening voor criminele activiteiten)		45	6,5
onder dwang telefoonabonnementen afsluiten		17	2,5
anders		59	8,5
geen		270	39,1
<i>totaal</i>		691	100,0

Daderschap vs slachtofferschap

- Ten tijde van het onderzoek onder scholieren liep een opsporingsonderzoek naar een groep criminele jongeren in de leeftijd van 15 tot 24 jaar. De groep had zich schuldig gemaakt aan onder andere straatroof met (vuur)wapens, plegen van diverse overvallen, diefstal met geweld, aanranding, verkeersmisdrijven, illegaal wapenbezit, openlijke geweldpleging, overlast en vandalisme. Het onderzoek richt zich op art. 140 Sr.
- Binnen de groep geldt de regel niet praten met de politie over de strafbare feiten en je praat niet over anderen. Wordt dit wel gedaan dan heeft dit consequenties. De strategie is angstcultuur creëren, er is sprake van ontzag en angst voor de leider. Dit maakt dat de verschillende verdachten in dit onderzoek zwijgen, want snitchers worden gestraft.
- Opvallend in dit onderzoek is dat er weinig tot geen aandacht is voor criminele uitbuiting en voor mogelijk slachtofferschap naast daderschap.

Criminaliteit 2: Milieucriminaliteit

En wat nog
meer?

Criminaliteit 3: Effect op woonwijken, intimidatie, liquidaties.

Legalisering? Kind in arme buurt blijft prooi

Uithalers worden steeds jonger, omdat ronselaars op zoek gaan naar jongeren die nog niet eerder gepakt zijn. In de eerste helft van 2023 was 63 procent van de betrapte uithalers onder de 23 jaar, 90 procent van hen deed het voor het eerst. En niet alleen onder de uithalers is de gemiddelde leeftijd laag: afgelopen zondag werden er twee verdachten van 14 en 21 jaar aangehouden in verband met een drugsgerelateerde explosie in Rotterdam. De zoveelste: nummer 622 in 2023, bijna drie keer zoveel als in 2022.

(Opinie Jonasz Dekkers, NRC, 12-1-2024)

Politie treft derde lichaam aan onder brokstukken in Rotterdam-Zuid

Explosie Rotterdam mogelijk veroorzaakt door vervaardigen drugs, Rotterdammer (34) aangehouden

(NRC, 3-2-2024)

Gevolgen voor burgers

- Onveilig gevoel in eigen woonomgeving
- Achteruitgang / verpaupering leefomgeving
- Gebrek aan sociale cohesie
- Verminderd vertrouwen in de overheid
- Risico dat kinderen in aanraking komen met criminaliteit
- Risico op intimidatie / gedwongen medewerking
- Fysieke veiligheidsrisico's (brand, explosie)

NOS Nieuws • dinsdag 16 januari, 15:54
**Tweede Kamer akkoord met verbieden
groepen designerdrugs**

Normaal over drugs:

Spreek je uit tegen deze wet.

Er bestaat een alternatief voor het stofgroepenverbod: het quarantainemodel. Daarbij kunnen stoffen in quarantaine worden geplaatst op een nieuwe 'Lijst 0' binnen de Opiumwet. Dat gaat om stoffen die mogelijk een psychoactieve werking hebben en kunnen leiden tot schade aan de gezondheid en de samenleving. In quarantaine kan worden onderzocht of deze stoffen inderdaad gevaarlijk zijn.

Maar

MDXM, robocough, 30 mg.
Salvia divinorum extract
2F-DCK
Deschloroketamine
Etizolam blotters
O-PCE
3FA
3MMC - IUPAC
2 (methylamino)-1-(3methylfenyl) 1 propanon
N-ethylhexedrone
A- php
2-FMA
Mxm
3-HO-PCP
4-HO-MET
3-MeO-PCP
NOOPEPT (ethyl 1 de(Phenylacetyl) prolyglycinate
3-MeO-PCE
3dmxe
2c-b-fly
Deschloroetizolam
NEP
A-PiHP
HHC
Bromazolam
Ketamine

Dit is een (incomplete) lijst wat Xxxxxx afgelopen paar jaar heeft uitgeprobeerd. Ik ben dan ook erg blij als die wet er komt. Want het is nu super makkelijk te krijgen. En ik heb diverse keren met haar in het ziekenhuis gezeten, omdat ze niet meer kon praten of staan.

17:45

Publiekscampagne

Niet:

Verkeerd geadresseerd
Normaliserend
Stigmatiserend

Wel:

- Onderdeel van een bredere (integrale) preventieaanpak. Een combinatie van beleidsmaatregelen, interventieaanbod en publiekscampagne.
- Betrouwbare informatie vanuit een betrouwbare bron, gekoppeld aan een reëel handelingsperspectief.
- Gericht op de sociale omgeving, niet op de gebruiker zelf.
- Ontwikkeld in samenwerking met deskundigen en experts uit het preventieveld.

https://www.trimbos.nl/actueel/blogs/waarom-een-landelijke-bewustwordingscampagne-over-drugs-geen-goed-idee-is/?vgo_ee=SxtDIX9gEQRMjXm7MBr7uZbeI4Vtw18JsgL9Rg1x0j0Hwvc%3D%3A1m35Y%2FOIQKNK%2BZOx0e33j0jg%2BgYJ7f8

Opinion

Bret Stephens

The Hard-Drug Decriminalization Disaster

Aug. 1, 2023

In 2019 there were 280 unintentional opioid overdose deaths in Oregon. In 2021 there were 745. In 2019 there were 413 shooting incidents in Portland. In 2022 there were 1,309. (Numbers have abated a bit this year.) Of the 4,000 drug use citations issued in Oregon during the first two years of Measure 110, The Economist found, only 40 people called the hotline and were interested in treatment. “It has cost taxpayers \$7,000 a call,” The Economist reported. The number of people living on the street in Multnomah County, which includes Portland, rose by 29 percent from January 2022 to January 2023.

Once hailed for decriminalizing drugs, Portugal is now having doubts

By Anthony Faiola and Catarina Fernandes Martins

July 7, 2023 at 1:00 a.m. EDT

In 2001, Portugal threw out years of punishment-driven policies in favor of harm reduction by decriminalizing consumption of all drugs for personal use, including the purchase and possession of 10-day supplies. Consumption remains technically against the law, but instead of jail, people who misuse drugs are registered by police and referred to “dissuasion commissions.”

Urban visibility of the drug problem, police say, is at its worst point in decades and the state-funded nongovernmental organizations that have largely taken over responding to the people with addiction seem less concerned with treatment than affirming that lifetime drug use should be seen as a human right.

Overdose rates have hit 12-year highs and almost doubled in Lisbon from 2019 to 2023. Sewage samples in Lisbon show cocaine and ketamine detection is now among the highest in Europe, with elevated weekend rates suggesting party-heavy usage.

Maar: Nederlands heroïnebeleid met harm reduction aanpak onder controle gekregen.

**Wat dan
wel?**

Ter discussie

- Inzetten op preventie (jongerenwerkers, preventie met gezag, signalering met behulp van data).
- Voorlichting over risico's en waar je terecht kunt
- Gedogen van gebruikers
- Handhavingsinzet op productie, handel, uitbuiting en milieu. Niet rommelen met de lijsten van de Opiumwet.
- Regulering pas als dat in internationaal verband (minimaal Europees) kan.